

מכות י

עניין: בדרך שאדם רוצה לילך

מוליכין אותו

מהר"ל ח"א

בדרך שהאדם רוצה (שם ע"ב). אמר רבה בר רב לילך מוליכין וכו'. פי' דבר זה ענין מופלג, כי הכל לפי האדם המקבל כמו שהתבאר דבר זה בכמה מקומות. ולפיכך אמר בדרך שהאדם רוצה לילך מוליכין אותו, מאחר שחפץ האדם בדבר עושין לו רצונו בין טוב ובין רע. ואין עושין לו דבר בעל כרחו כמו ענין זה שהוא חפץ ללכת אף שהוא לרע אליו אין מוחין בידו, ואף שנראה דבר זה פשוט הוא דבר עמוק.*

שפתי כהן לרבי מרדכי

כהן מצפת - פרשת משפטים

עוד לא תהיה אחרי רבים לרעות. אמרו ז"ל (מכות י'): בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו, אמר מוליכין בלשון רבים הם שני מלאכים שהולכים עם האדם אחד טוב שכותב מעשים טובים ואחד כותב העבירות ומעשים רעים, ואם אדם עושה מצוה כותב מלאך טוב וחיותם עמו מלאך רע בעל כרחו על פי שנים עדים, ואם חס ושלום בעבירות גם כן. אמר אתה לא תהיה

צדקת הצדיק

[סד] פעמים שרואה בכרוך שהש"י מסייעו ומסכים עם מעשיו, עם כל זה אינו ראה כי מעשיו ישרים באמת. ועל זה נאמר מדריכך בדרך תלך, ודרשו רז"ל (מכות י'): בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, [ואמר בדרך, דרצונו לומר בספר משלי דרך התורה כמו שכתבתי לעיל אות מ"ח, כי אין הש"י מסייע אלא כשהוא על פי דעתו הולך בדרך התורה. ומה שלמדו מבלעם, גם לפי דעתו של בלעם כפי סטרא דיליה היה דרך זה ישר לו כפי מה שהוא ומוכן]. הלא תראה באלוהיה שאמר ז"ל (סנהדרין ק"ג). שהיה קשה לפניו יתברך עצירת הגשמים, ואע"פ כן אמר לו לאליהו לך ונסתרת וגו', ועזרו להסתור מפני אחאב בדרך נס. ואילו היה אחאב מוצא, היה מכריחו לבטל כמו שהיה אח"כ, וכמו שעשה יהורם לאלישע. ועל זה נאמר לא בשמים היא,

[רמט] החשק יש לו כח לפעול אותו דבר שהוא משתוקק לו הרבה אפילו הוא רע, כענין בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו (מכות י'): מצד הרצון שלו פועל אפילו כל חמדת עולם הזה, אם לא יהיה דבר מעכב שבמשפט אין מגיע לו זה, ומונעים ממנו מה, לולא זה על ידי החשק היה משיג כל מה שחושק. ולכן שלמה המלך ע"ה, דבימיו

מהרש"א ח"א

בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו כו'. עיין בזה במפרשים ואלענה גם אני חלקי ללא קאמר שמוליך אותו הקב"ה אלא מוליכין אותו והוא ע"פ מה שכתבנו בכמה מקומות שכל מחשבה ודיבור ומעשה האדם הנה הוא צורה לו מלאך לפי ענינו אם לטוב אם לרע וע"כ אמר בדרך שאדם רוצה לילך שהרשות בידי האדם ממנו ית' צ"ה שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים אצל כפי רצונו ודעתו של אדם מוליכין אותו אותן המלאכים הנצרכים מאותו רצון ומחשבה אשר בו ומייתי ראיה מן התורה דכתיב לא תלך עמהם שאל"ה הקב"ה כן וכתיב קום לך אחס וגו' שרצונו ודעתו הרעה לילך אחס הציא ששאל לו הקב"ה מלאך כרצונו ומחשבתו שאל"ה קום לך אחס ואמר דכתיב אנכי ה' אלהיך מלמדך להועיל וגו' כי כל מלתיו ית' צ"ה אינו מלמדך רק להועיל ולטוב לך אצל מדריכך הוא מלאך שאתה מדריכו בדרך זו תלך כפי דעתך ורצונך ואמר דכתיב אם ללצים הוא יליץ וגו' ר"ל אם ללצים הוא מוסיף לו לך דהיינו מלאך כפי לזנותך ואם לענוים הוא יתן חן לעלמו מלאך של חן נגדו ית' צ"ה:

קדושת לוי פרשת אמור

או יבואר, וספרתם לכם, והוא קרוב לאופן הנ"ל. כי הנה בפסח נתגלה אלהותו על ידי ניסים ונפלאות, ושראוי לעבדו, אמנם השם יתברך רוצה הגם שהוא מעורר אותנו מלמעלה לעבדו, שנהיה אנחנו חפצים להתעוררות הזה. וזה סוד הספירה, שבשבוע הראשון אנחנו חפצים באהבתו, ובשבוע השניה אנחנו חפצים ביראתו, ובשבוע השלישית אנחנו חפצים שיתפאר בנו כאב המתפאר בבנו, ובשבוע הרביעית והחמישית שנאמין באמונת הבורא ברוך הוא, ובשבוע השישית שנהיה אנחנו דבוקים ומקושרים בעבודתו, ובשבוע השביעית שאנחנו ממליכים אותו על כל העולם כולו ועלינו. לכן אחר שאלו המדות נמשכים מהבורא ברוך הוא באלו ימי הספירה, יש לאדם בימי הספירה להתבודד ולעבוד את ה' אלהינו, כיון שבאלו הימים נמשכים אלו המדות הישרים לעמו בית ישראל. ובפרט בעת הספירה יש לאדם לשמוח ולדבק את עצמו באלו המדות ישרים, כיון שאדם חפץ שמידות ישרים ימשוך בו, כמאמר חכמינו ז"ל (מכות י, ב) בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו.